

Til lovforslag nr. L 84. Betænkning afgivet af Retsudvalget den 12. december 1991

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Samfundstjeneste m.v.)

Udvalget har behandlet lovforslaget i en række møder og har herunder stillet spørgsmål til justitsministeren, som denne har besvaret skriftligt.

Der er af 2 mindretal stillet ændringsforslag, hvorom henvises til de ledsagende bemærkninger.

Herefter indstiller et *flertal* (Socialdemokratiets, Det Konservative Folkepartis, Venstres, Centrum-Demokraternes, Det Radikale Venstres og Kristeligt Folkepartis medlemmer af udvalget) lovforslaget til *vedtagelse* med det under nr. 4 stillede ændringsforslag.

Flertallet ønsker i denne forbindelse at fremhæve det hensigtsmæssige i, at samfundstjeneste nu optages som en selvstændig sanktion i straffeloven.

Flertallet anser det for vigtigt, at dom til samfundstjeneste som i forsøgsperioden også fremover anvendes i de tilfælde, hvor betinget dom efter reglerne i §§ 56 og 57 ikke findes tilstrækkelig. Med det forbehold, at der eksisterer et grænseområde mellem betinget og ubetinget dom, hvor det i væsentlig grad beror på et skøn, om dommen vil falde ud til en betinget eller en ubetinget dom, ønsker flertallet at understrege, at der ikke må ske skred i praksis, således at dom til samfundstjeneste over årene udvikler sig til at blive en skærpelse af andre betingede domme.

Flertallet ønsker ligeledes at fastslå, at den praksis, der har dannet sig under den lange forsøgsperiode, hvorefter samfundstjenestens absolutte kerneområde er berigelseskriminali-

tet, bør fortsættes. Det vil sige, at brug af samfundstjeneste ved de grovere kriminalitetstyper som f.eks. vold, røveri, narkotikasager og sædelighedsforbrydelser kun undtagelsesvis bør kunne finde sted og kun efter en nøje individuel vurdering.

Med vedtagelsen af lovforslaget opnås også, at samfundstjeneste kan kombineres med andre vilkår, f.eks. vilkår om afvænningsbehandling for alkoholmisbrug, hvilket flertallet finder hensigtsmæssigt.

Med vedtagelsen af ændringsforslag nr. 4 finder flertallet, at domstolene får det frie skøn, der muliggør anvendelse af samfundstjeneste i videre omfang.

Et *mindretal* (Socialistisk Folkepartis medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de stillede ændringsforslag.

Mindretallet anser det for et betydeligt fremskridt, at samfundstjeneste nu indskrives i straffeloven som en mulig sanktion. Dette berettiges fuldt ud af forsøgsperioden. Der er nu al grund til at forvente, at samfundstjeneste kan spille en betydelig rolle som resocialiserende sanktionsform.

Det skal understreges, at Socialistisk Folkeparti lægger vægt på, at domstolene i deres praksis følger Straffelovrådets indstilling om at videreføre den i forsøgsperioden anlagte åbenhed, hvorefter samfundstjeneste også er anvendelig som sanktion i tilfælde af voldsforbrydelser m.m. i sager, hvor den alternative frihedsstraf ville være af mindre omfattende karakter, typisk under et år.

Mindretallet finder det mest naturligt, at samfundstjeneste indskrives i loven som en sanktion på linje med andre og ikke som en særlig form for betinget straf.

Samfundstjeneste må opfattes som et alternativ til frihedsstraf, sådan som det er sket i norsk lovgivning. Det vil være op til domstolene at afgøre, hvilken sanktion der er mest hensigtsmæssig. Der bør i hvert fald ikke ske en sammenblanding.

Derfor foreslår Socialistisk Folkeparti en række paragraffer ændret, således at sammenblandingen med betinget straf og den dertil knyttede prøveperiode bortfalder.

Endelig anser Socialistisk Folkeparti samfundstjeneste som en meget nærliggende sanktion over for værnepligtige, der i dag idømmes frihedsstraf for totaludeblivelse efter indkaldelse til tjeneste.

Et *andet mindretal* (Fremskridtspartiets medlem af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse uændret* og bemærker i øvrigt:

Det er positivt, at samfundstjeneste som en sanktionsform nu lovfæstes, idet det er langt bedre med samfundstjeneste end frihedsberøvelse i de omtalte sager både samfundsøkonomisk og for gerningsmanden.

Fremskridtspartiet må dog fastholde, at der kun kan gives samfundstjeneste i forbindelse med berigelseskriminalitet og lignende lovovertrædelser. Fremskridtspartiet kan således ikke acceptere, at der kan gives samfundstjeneste i forbindelse med voldshandlinger, røveri og narkotikaforbrydelser og lignende lovovertrædelser.

Fremskridtspartiet skal derfor henstille til justitsministeren, at han nøje overvejer, hvilke sagstyper der kan give samfundstjeneste.

Desuden finder Fremskridtspartiet, at det er forkert, hvis samfundstjenesten får karakter af hobbypræget virksomhed, idet Fremskridtspartiet fortsat mener, at også samfundstjeneste skal være en sanktion og ikke en belønning.

Fremskridtspartiet kan ikke stemme for de stillede ændringsforslag, idet Fremskridtspartiet finder, at afgørelse skal ske fakultativt, og at dommerne i den forbindelse skal have ret frie rammer til at idømme netop den straf, der egner sig bedst til den enkelte skyldige.

Fremskridtspartiet finder, at sanktionsformen samfundstjeneste skal anvendes over for

de mildeste af de ubetingede frihedsberøvelser og for de groveste af de betingede domme.

Med andre ord ser Fremskridtspartiet samfundstjeneste som en overgangssanktion mellem betingede og ubetingede domme, som dommeren kan benytte i tilfælde af tvivl om, hvorvidt det skal være betinget eller ubetinget straf, og for at give mulighed for at undgå ubetingede frihedsstraffe til unge mennesker.

Ændringsforslag

Til § 1

Af et *mindretal* (SF):

1) Efter nr. 2 indsættes som nyt nummer:

»01. I § 31 ændres »og bøde« til: », bøde og samfundstjeneste«.

2) I det under nr. 7 foreslåede § 62, stk. 1, ændres ordene »afsigte betinget dom med vilkår om samfundstjeneste« til: »afsigte dom om samfundstjeneste«.

3) I det under nr. 7 foreslåede § 62, stk. 3, udgår ordene »ikke i en prøvetid begår strafbart forhold, og at han«.

Af et *mindretal* (S og SF), tiltrådt af et *mindretal* (KF, V, CD, RV og KRF):

4) Den under nr. 7 foreslåede § 64 affattes således:

»§ 64. Foreligger flere uligeartede lovovertrædelser til samlet pådømmelse, kan retten, såfremt særlige grunde taler derfor, i forbindelse med betinget dom med vilkår om samfundstjeneste fastsætte en bøde eller en kort ubetinget frihedsstraf for en eller nogle af lovovertrædelserne. Ubetinget hæftestraf kan idømmes, selv om der fastsættes straf af fængsel i den betingede dom.«

Af et *mindretal* (SF):

5) I det under nr. 7 foreslåede § 67, stk. 1, ændres ordene »som efter betinget dom med vilkår af samfundstjeneste« til: »som efter dom til samfundstjeneste«.

6) Nr. 11 udgår.

Bemærkninger

Til nr. 1

Med ændringsforslaget tilkendegives, at samfundstjeneste er en sanktion, der er sidestillet med de øvrige sanktioner.

Til nr. 2 og 5

Ændringsforslagene afspejler ønsket om, at samfundstjeneste skal opfattes som en ny form for sanktion sidestillet med de øvrige.

Til nr. 3

Ændringsforslaget ophæver begrebet prøvetid i forbindelse med samfundstjeneste, bl.a. for at understrege forskellen til andre sanktionsformer, primært betinget straf.

Til nr. 4

I overensstemmelse med flertallet i Straffelovrådet finder forslagsstillerne, at det ikke forekommer acceptabelt at overføre en vid adgang til at afsige kombinationsdom til reglerne om samfundstjeneste. Det foreslås derfor, at en strafdeling kun skal være mulig i tilfælde, hvor det ved sammenstød mellem uligeartede lovovertrædelser findes nødvendigt at idømme en kort ubetinget frihedsstraf for den ene overtrædelse, typisk frihedsstraf for spirituskørsel.

Der foreslås ikke en udtrykkelig regel om, hvorledes »en kort ubetinget frihedsstraf« skal afgrænses, men det er hensigten, at der kun i sjældnere tilfælde bør kunne blive tale om ubetingede straffe, der overstiger 60 dage.

Til nr. 6

Ændringsforslaget skyldes, at forslagsstillerne principielt er imod livstidsstraf.

Dorte Bennedsen (S) Erling Christensen (S) Lise Hækkerup (S) Frank Jensen (S)

Holger Graversen (S) Karen Jespersen (S) Ebba Strange (SF) nfm. Gert Petersen (SF)

Sonja Albrink (CD) Grove (KF) fmd. Helge Adam Møller (KF) Inge Dahl-Sørensen (V)

Birthe Rønn Hornbech (V) Svend Aage Jensby (V) Tom Behnke (FP)

Niels Helveg Petersen (RV) Inger Stilling Pedersen (KRF)